

Νίκος Καζαντζάκης «Η Νέα Παιδαγωγική»

► Θέμα:

Οι αναμνήσεις του αφηγητή από την πρώτη μέρα του στο σχολείο και από τη συμπεριφορά του δασκάλου της τετάρτης τάξης.

► Βασική ιδέα:

Τα αρνητικά βιώματα των παιδιών από το σχολείο σε παλαιότερες εποχές, κατά τις οποίες κυριαρχούσε το αυταρχικό παιδαγωγικό σύστημα.

► Ενότητες - Πλαγιότιτλοι:

• **1η ενότητα:** «Με τα μαγικά... έδειξε τη βίτσα»: Οι πρώτες εντυπώσεις από το σχολείο και το δάσκαλο.

• **2η ενότητα:** «Από το Δημοτικό Σκολεϊό... ας φέρει βούτυρο»: Ο δάσκαλος της τέταρτης τάξης και η Νέα Παιδαγωγική.

► Χαρακτηρισμός προσώπων:

1. Ο μικρός Νίκος Καζαντζάκης: Έχει ανάμεικτα συναισθήματα την πρώτη μέρα που πάει στο σχολείο: χαρά, ανυπομονησία και περηφάνια αλλά και ανησυχία, φόβο και ταραχή.

2. Ο πατέρας του: Αυστηρός, παλαιών αρχών, αγαπάει το παιδί του και ενδιαφέρεται για το καλό του, τη μόρφωσή του, όμως δεν είναι τρυφερός, κρύβει τα συναισθήματά του, υπερήφανος για το γιο του που πάει στο σχολείο, αντιλαμβάνεται το φόβο του παιδιού αλλά το στηρίζει διακριτικά.

3. Η μητέρα του: Παραδοσιακή, τρυφερή, αγαπά το παιδί της, το προσέχει, το νοιάζεται, νιώθει περηφάνια που θα πάει στο σχολείο και το στηρίζει με τον τρόπο της (κλωνί βασιλικός, σταυρός).

4. Ο δάσκαλος: Αυστηρός, απόμακρος, άγριος, ο φόβος των μαθητών (τον φαντάζονται σαν διάβολο), χρησιμοποιεί απαρχαιωμένες και ξεπερασμένες πρακτικές όπως τον ξυλοδαρμό. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο δάσκαλο της τετάρτης τάξης που είναι αυταρχικός και σκληρός (ξυλοδαρμοί, νουθεσίες και απειλές), δεν ενδιαφέρεται για τον ψυχισμό των μαθητών.

► Παλαιότερο εκπαιδευτικό σύστημα:

Δασκαλοκεντρικό, χωρίς διάλογο, στόχος του ο σωφρονισμός των μαθητών με νουθεσίες, απειλές και ξυλοδαρμούς.

► Σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα:

Παιδοκεντρικό, με διάλογο, στόχος του η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών και ο ρόλος του δασκάλου καθοδηγητικός.

► Αφηγηματικοί τρόποι:

• **Αφήγηση:** Σε **α΄ πρόσωπο**, παρουσιάζει τα γεγονότα με χρονολογική σειρά.
• **Αφηγητής:** Ο ίδιος ο συγγραφέας, στηρίζεται σε προσωπικά του βιώματα και συμμετέχει στα γεγονότα, είναι πρωταγωνιστής (ομοδιηγητικός).

- **Διάλογος:** Μας πληροφορεί για τη συναισθηματική κατάσταση των ηρώων, το ύφος τους, κάνει το κείμενο άμεσο, ζωντανό και παραστατικό.
- **Χρόνος:** Η παιδική ηλικία του Νίκου Καζαντζάκη.
- **Χώρος:** Το Ηράκλειο της Κρήτης.

► Γλώσσα - Ύφος:

- **Γλώσσα:** Απλή δημοτική με κρητικούς ιδιοματισμούς (σφαγάρι, περφάνια, φούχτα, αντρειευούμεν, χτίρι, παρέδωκε, κάμε, σκολειό, θωράς, τυλιγαδίζουν).
- **Ύφος:** Λιτό, γλαφυρό, ειρωνικό, χιουμοριστικό.

► Εκφραστικά μέσα:

1. Μεταφορές: «μαγικά μάτια», «πολύβουο, γεμάτο μέλι και μέλισσες μυαλό», «κρέμασε το χρυσό σταυρουλάκι της βάφτισής μου», «τινάχτηκα», «σήκωσα τα μάτια», «θα μάθεις γράμματα να γίνεις άνθρωπος», «κάρφωσα τα μάτια μου», «το κρέας δικός σου, του 'πε, τα κόκαλα δικά μου· μην τον λυπάσαι, δέρνε τον, κάμε τον άνθρωπο», «εργαλείο που κάνει τους ανθρώπους», «ένας σωρός παιδικά κεφάλια», «θα 'χουν γίνει κρανία», «γενάκι σφηνωτό», «θυμωμένα μάτια», «δε θωράς, μωρέ, πώς τυλιγαδίζουν τα πόδια του;», «τα μάτια σας τέσσερα», «έδεσα κόμπο την καρδιά μου».

2. Παρομοιώσεις: «σαν ένα μικρό καταστολισμένο σφαγάρι», «σαν κρανία».

3. Προσωποποίηση: «η Παιδαγωγική έλειπε, θα 'ταν σπίτι».

4. Εικόνες: Η εικόνα της μητέρας που αποχαιρετά το μικρό αγόρι, η εικόνα του σχολείου, η εικόνα του παιδιού που κρατά το χέρι του πατέρα του, η εικόνα του δασκάλου με τη βίτσα, η εικόνα του διευθυντή του σχολείου, η εικόνα του ξυλοδαρμού.

5. Ασύνδετο σχήμα.

► Ερωτήσεις:

1. Να χωρίσετε το κείμενο σε ενότητες και να δώσετε έναν πλαγιότιτλο στην καθεμία.

2. Να παρουσιάσετε και να χαρακτηρίσετε τους ήρωες.

3. Να παρουσιάσετε τη σχέση γονιών και παιδιών εκείνη την εποχή, καθώς και τη σχέση δασκάλου μαθητή.

4. Στο κείμενο διακρίνουμε την παρουσία λεπτού χιούμορ. Επισημαίνετε τα χωρία όπου διαφαίνεται κάτι τέτοιο.

5. Σχολιάστε τη γλώσσα του κειμένου και το ύφος του αφηγητή, όταν αναφέρεται στη Νέα Παιδαγωγική και στο δάσκαλο.

6. Γράψτε ένα κείμενο όπου θα συγκρίνετε το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα με αυτό που παρουσιάζεται στο κείμενο.

7. Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να είναι ο σωστός δάσκαλος;